

2007. szeptember

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAK EGYESÜLÉSÉNEK MÓDOSÍTÁSOKKAL EGYSÉGES SZERKEZETBE FOGLALT ALAPSZABÁLYA

1. §.

AZ EGYESÜLÉS NEVE, SZÉKHELYE, CÍME, MŰKÖDÉSI TERÜLETE

1.

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése (a továbbiakban: egyesülés, rövidítése: EKE) az 1989. évi II. tv. alapján létrehozott önállóan működő társadalmi szervezet.

2.

Székhelye: Budapest, Országos Széchényi Könyvtár, 1827 Budapest, Budavári Palota.

3.

Ügyintézés a megválasztott elnök és titkár címén. Az aktuális változásokat folyamatosan regisztráltatjuk, bejelentjük.

4.

Az egyesülés működése kiterjed a Magyar Köztársaság és a szomszédos országok területére.

5.

Az egyesülés alapításának ideje: 1994. nov. 8.

6.

Az egyesülés működésének időtartama: határozatlan idejű.

7.

Az egyesülés önálló jogi személy. Pecsétjének felirata: Egyházi Könyvtárak Egyesülése 1994. A három példányban készült pecsétet az elnök, a titkár és a kamarás őrzi.

8.

Az egyesülést kifelé az elnök, a titkár, valamint szükség esetén az elnök vagy a titkár megbízása alapján egy megválasztott elnökségi tag, gazdasági ügyekben az elnök, a titkár és a kamarás képviseli.

2. §.

AZ EGYESÜLÉS CÉLJA ÉS FELADATAI

1.

Az egyesülés célja a magyarországi egyházi könyvtárak együttműködésének előmozdítása, lehetőség szerinti közös álláspont kialakítása és tapasztalatok kicserélése az alábbi területeken:

- a. az egyházi könyvtáraknak egyházukban és a társadalomban betöltendő szerepe,
- b. könyvtári feldolgozó munka és gyűjtőkörök, valamint
- c. muzeális értékek őrzése.

EKE HÍRLEVÉL
Egyházi Könyvtárak Egyesülése
1085 Budapest, Üllői út 24.

IV. évfolyam

2007/4. sz.

2.

Az egyesülés munkáját az egyházi gyűjteményi központokkal, gyűjteményi tanácsokkal együttműködve végzi, azok elnökeit közgyűléseire tanácskozási joggal meghívja. A hasonló profilú világi szervezetekkel partneri kapcsolatot tart fenn.

3.

Az egyesülés munkájában – az egyesülés elnökségének meghívása alapján – tanácskozási joggal, de szavazati jog nélkül részt vehetnek az egyházi könyvtárak munkájában érintett személyek.

4.

Az egyesülés ajánlásai nem kötelezőek az egyesülés munkájában tagként részt vevő könyvtárak számára.

3. §.

AZ EGYESÜLÉS TAGJAI

1.

Az egyesülésnek tagja lehet felekezeti megkötés nélkül minden olyan egyházi könyvtár, amely az egyesülés szabályaival egyetértő könyvtárosát a részvétellel megbízza és a megbízott személy az egyesülés munkájában aktívan részt vesz.

2.

Az egyesülést a történelmi múlttal és állománnyal rendelkező egyházi könyvtárak hozták létre 1994-ben, további egyházi könyvtárak csatlakozására is számítva. További tagok felvételéről a belépni szándékozó könyvtárnak írásban benyújtott kérvénye alapján évente dönt a közgyűlés.

3.

A könyvtárfenntartók által kijelölt személyek az egyesülés tevékenységében egyenlő jogokkal és kötelességekkel vehetnek részt, a közgyűlés által bármely tisztségre megválaszthatók.

4. A tagság megszűnik:

- a. kilépéssel, melyet a könyvtár vezetőjének írásban kell bejelentenie az egyesülés elnökének. Az elnök a kilépést köteles elfogadni, s azt a következő közgyűlésen közzétenni.
- b. törléssel. Amennyiben valamely tag (könyvtár) az elnök írásos felszólítása után sem tesz eleget pénzügyi kötelezettségének, e kötelezettség elmulasztását kilépési nyilatkozatnak kell érteni.

4. §.

AZ EGYESÜLÉS SZERVEI

A KÖZGYŰLÉS

1.

Az egyesülés legfőbb szerve az évente tartott közgyűlés. Ha a tagkönyvtárak 1/3-a ok és cél megjelölésével, írásban kéri a rendkívüli közgyűlés összehívását, az elnök 30 napon belülre köteles azt összehívni.

2.

Az évenként tartott rendes közgyűlés helyszínét, témáját és idejét az egyesülés munkájában részt vevő, szavazati joggal rendelkező személyek határozzák meg az előző évi közgyűlésen.

3.

A közgyűlésen a könyvtárakat csak egy-egy szavazati jog illeti meg, de azon az egyesülést létrehozó (vagy tagkérelmüket már beadó) könyvtárakban tényleges munkaviszonyban álló könyvtárosok is részt vehetnek. A könyvtárát képviselő személy akadályoztatása esetén szavazati jogát átruházhatja; ezt írásban kell megtennie.

EKE HÍRLEVÉL
Egyházi Könyvtárak Egyesülése
1085 Budapest, Üllői út 24.

IV. évfolyam

2007/4. sz.

4.

A közgyűlés akkor szavazatképes, ha a szavazattal rendelkező könyvtáraknak több mint a fele a tagkönyvtár által megbízott személlyel képviselteti magát.

5.

A közgyűlést az elnök vezeti. Akadályoztatása esetén az elnökségből általa megbízott személy helyettesíti.

6.

A közgyűlés egyszerű többségi, nyílt szavazással hozza határozatait (az elnök és titkár megválasztásának kivételével). A jelenlévő, a könyvtárakat szavazati joggal képviselő személyek egyharmadának kérése alapján azonban a nyílt szavazás alá tartozó kérdésekben is titkosan kell szavazni.

7.

A közgyűlés az egyesülés szervezetét, működését, céljait és feladatait érintő bármely kérdésben jogosult dönteni.

Az egyesülés szervezetét és céljait érintő kérdésekben azonban a döntéshez a tagkönyvtárak legalább 3/4 részéből jelen kell lennie a szavazati joggal megbízott személynek.

Amennyiben a közgyűlésen a tagok a határozatképességhez szükséges számban nem jelennek meg, az azonos napirenddel, de legalább fél óra elteltével, illetve legkésőbb 8 napon belül összehívott megismételt közgyűlés a megjelent tagok számától függetlenül határozatképes az eredeti meghívó napirendjén szereplő kérdésekben.

8.

A közgyűlésről (és az elnökségi ülésekről) jegyzőkönyvet kell vezetni, melyet az elnök, a titkár és a jegyzőkönyvkészítő is aláír.

9.

Az éves közgyűléshez kapcsolódva az aktuális ügyek megbeszélése mellett egy-egy (az egyesülés feladatait érintő) témáról előre felkért előadókat hallgatnak meg a résztvevők, akik az előadásokról igény szerint vitát folytatnak.

5. §.

AZ EGYESÜLÉS SZERVEI

AZ ELNÖKSÉG ÉS A TISZTSÉGVISELŐK

1.

Két közgyűlés közt az egyesülés ügyeit tíztagú elnökség bevonásával intézi az egyesülés elnöke. Az elnökséget legalább félévente össze kell hívnia az elnöknek.

2.

Az elnökségi tagok felekezeti aránya az 1996. évi határozat szerint: 5 katolikus, 3 református, 1 evangélikus és 1 egyéb felekezetű. Az elnökségi tagokat az egyes felekezetek szavazati joggal rendelkező képviselőinek javaslata alapján választja meg a közgyűlés. (Amennyiben a résztvevő könyvtárak száma és felekezeti aránya változik, az elnökség számának és felekezeti arányának megváltoztatására csak a közgyűlés jogosult.)

3.

Az elnökség hatáskörébe tartozik a közgyűlés határozatainak szorgalmazása, az egyesülés közgyűlésére való javaslattétel és – a közgyűlés külön felhatalmazása alapján – a hazai és külföldi társadalmi szervezetekkel és egyházi intézményekkel való együttműködés. Tevékenységét a közgyűlés által hozott határozatok alapján végzi, évente beszámol a közgyűlésnek.

4.

Az elnökségi tagok megbízatása három évre szól. Az elnökségi tagok korlátlanul újra választhatók.

5.

EKE HÍRLEVÉL
Egyházi Könyvtárak Egyesülése
1085 Budapest, Üllői út 24.

IV. évfolyam

2007/4. sz.

Az elnököt az elnökséget alkotó felekezetek (katolikus – protestáns) három évenként felváltva adják. Személyét a soron következő felekezet képviselőinek véleményét kikérve az elnökség jelöli a közgyűlés által nyílt szavazással megválasztott elnökség tagjai közül, és a közgyűlés választja meg titkos szavazással három évre. Az elnök megválasztásához abszolút többség szükséges. Megbízásának lejártá után – három év leteltével – egyszer választható újra, ismét három évre.

6.

Az elnöki és elnökségi tagi megbízás személynek szóló, azt csak a közgyűlés változtathatja meg, a személyt küldő intézmény nem.

A hivatalban lévő elnököt akadályoztatása esetén az előző ciklus végén leköszönt elnök, vagy - az elnökség felhatalmazása alapján - az elnökség egyik tagja helyettesíti.

7.

Az elnök személyre szólóan választ munkájának segítésére titkárt. Titkár csak valamelyik tagkönyvtár munkatársa lehet. Szavazati joggal csak akkor rendelkezik, ha valamelyik tagkönyvtár megbízott képviselője.

A titkár megbízása legalább négy évre szól oly módon, hogy a leköszönő elnök titkára az új elnök megválasztását követő évben a titkári teendőket tovább végzi, az új elnököt és az új titkárt a folyó ügyekbe bevezeti.

8.

A titkár az egyesülés banki aláírási joggal is bíró, hivatalos képviselője. A titkár az elnökkel, az elnökséggel együttműködve végzi a szervezési, gyakorlati munkát, vezeti az egyesülés irattárát, szerkeszti a kiadványokat.

9.

A közgyűléshez kapcsolódó anyagi kiadásokat a rendezvénynek helyet adó intézmény (teremdíj, esetleges reprezentáció), illetve a személyeket küldő könyvtárak, intézmények (úti- és szállásköltség, szakmai kirándulás) biztosítják. Az egyesülés vagy a közgyűlést rendező könyvtár – lehetőség szerint – pályázati lehetőségekkel is él a közgyűlés megszervezéséhez.

10.

A közgyűlés az egyesülés pénzügyeinek intézésére a közgyűlési tagok közül kamarást választ, aki tanácsaival segíti az elnök és a titkár munkáját. A kamarás megbízása 3 évre szól. Az egyesülés hivatalos, külön-külön banki aláírási joggal bíró képviselői: az elnök, a titkár, a kamarás. Az egyesülés pénzből az elnök, a titkár, a kamarás külön-külön aláírása alapján lehet pénzt elkölteni. A kamarás minden közgyűlésen beszámol az egyesülés anyagi helyzetéről.

11.

Az egyesülés a közgyűléshez kapcsolódó ülésszak előadásait, a vita összefoglalását illetve a közgyűlésen történeteket közzé teszi.

12.

A közgyűlés 3 éves megbízású, korlátlanul újraválasztható háromtagú felügyelő bizottságot választ. A bizottság vezetőjét is a közgyűlés választja.

13.

A felügyelő bizottság ellenőrzi az elnök és az elnökség alapszabály szerinti működését és a költségfelhasználás szabályszerűségét. Ennek során beletekinthet az egyesülés irataiba, kérdéseket tehet fel a tisztségviselőknek, amelyekre azok kötelesek válaszolni. Szabálytalanság észlelése esetén nyolc napon belül köteles a szabálytalanságot az elnökség tudomására hozni. Ha az elnökség a közléstől számított 30 napon belül a szabálytalanságot nem szünteti meg, a felügyelő bizottság elnöke jogosult a közgyűlést összehívni.

14.

Az elnökség meghatározott célokra szakértői bizottságokat állíthat fel. E bizottságok feladatuk teljesítése után megszűnnek.

6. §.

EKE HÍRLEVÉL
Egyházi Könyvtárak Egyesülése
1085 Budapest, Üllői út 24.

IV. évfolyam

2007/4. sz.

AZ EGYESÜLÉS MEGSZÚNÉSÉRŐL

I.

Az egyesülést a szavazati joggal megbízott személyek legalább 3/4-ének jelenlétével tartott közgyűlés oszlathatja fel, vagy rendelkezhet működésének szüneteltetéséről.

Záradék

Az egyesülés eredeti alapszabályát az 1994. november 8-án tartott közgyűlés fogadta el.

Az alapszabály első módosításának időpontja: 2001. július 4.

A bejegyeztetés időpontja: 2002. február 18.

Az alapszabály utolsó módosításának időpontja: 2004. június 21.

A bejegyeztetés időpontja: 2004. október

EKE HÍRLEVÉL
Egyházi Könyvtárak Egyesülése
1085 Budapest, Üllői út 24.

IV. évfolyam

2007/4. sz.

BETH (Bibliothèques Européennes de Theologie) 2007. évi közgyűlése
Emden
2007. szeptember 9-12.

Az európai egyházi könyvtárak tanácskozására ezúttal sok szempontból különleges helyszínen, Észak-Németország legnyugatibb kikötővárosában, Frízia hajdani központjában került sor. (Az Emdenhez legközelebbi nagyváros a hollandiai Groningen.) A tengerparti város osztozott számtalan német település sorsában: a második világháború alatt épületeinek többségét porig bombázták. A helyreállítás során megbecsülték mindazt, ami az építészeti örökségből megmaradt, és mivel az újjáépítés a régi utcák nyomvonalának és telekhatárainak tiszteletben tartásával történt, a felületes látogató alig érzékel valamit a pusztulásból. Frízföld régmúltját az a tény is befolyásolta, hogy a XVI. századtól befogadta az üldözött protestánsokat, így a város (mint a reformáció helvét ágához tartozó, azaz vulgárisan kálvinistának mondott központ) vallási értelemben is kivételesnek minősül Németországban. A tanácskozásnak otthont adó intézmény falait jórészt ismert tudós-, illetve lelkész-dinasztiák (például az Alting és a Venema család) tagjainak portréi díszítették, akiknek nevével gyakran találkozunk a németalföldi egyetemeket látogató magyar peregrinusdiákok albumaiban is.

Szokás szerint még a közgyűlés és a beszámoló előtt sor került Emden, a régió és a befogadó intézmény bemutatására. A házigazda könyvtárnak nevet adó Johannes a Lasco lengyel humanista és reformátor a 16. századi európai protestantizmus egyik jelentős alakja volt, aki kapcsolatban állt a kor szellemi vezetőivel. Évekig Frízföldön és Angliában élt. (Családjának néhány tagja, köztük Laszki Jeromos a magyar történelemben is szerepet játszott.) Az intézmény a „tégla gótika” egyik jellegzetes helyi templomában található. A könyvtár kialakítása részint műemlékvédelmi feladat teljesítésének köszönhető, létesítését ugyanis a pusztulóban lévő épület megmentése tette lehetővé. Házigazdánk, Walter Schulz tehetséges menedzserként működteti a rábizott gyűjteményt, amely a környék legkiválóbb koncert helyszínéeként ismert, és nemzetközi konferenciaközpontként is rendszeresen számíthat bevételekre. Komoly digitalizálási programot hajtanak végre, az új beszerzéseket elsősorban alapítványok, illetve helytörténeti értékek felbukkanása esetén a környék vagyonos, illetve nemes származású családjainak adományai is folyamatosan segítik.

A közgyűlés szokásos technikai jellegű napirendi pontjai mellett (mint az előző évi jegyzőkönyv elfogadása, gazdasági beszámoló, alapszabály módosítás, a tagszervezetek beszámoló) tájékoztatást kaptunk a németországi állapotokról is. Armin Stephan például részletesen ismertette a német protestáns tudományos könyvtárakra jellemző folyamatokat. Előadását az önkorlátozás, az erőgyűjtés, és (a helyzet követelte) együttműködés kulcsszavai jellemzik. A német teológiai irodalom gazdagságára, a jelentős állományú könyvtárak nagy számára tekintettel a németországi viszonyok jóval bonyolultabbak a magyarországiaknál. Szemléletileg azonban nem állunk rosszul. Míg a magyar könyvtárosok igyekeznek az információszolgáltatók előnyös pozícióit kisajátítani, német előadónk a számítástechnika könyvtári előretörését egy népszerű hollywoodi film címével jellemezte: „Sleeping with the enemy”, amit (ha emlékezetem nem csal) magyarországi filmszínházak „Egy ágyban az ellenséggel” címmel vetítettek...

EKE HÍRLEVÉL
Egyházi Könyvtárak Egyesülése
1085 Budapest, Üllői út 24.

IV. évfolyam

2007/4. sz.

A legfontosabb és egyben legvitatottabb témában nem sikerült érdemben előre lépni, így az elkövetkezőkben munkacsoport foglalkozik majd az európai egyházi könyvtárak közös katalógusának kérdésével. Ez a feladat a jövőben az EKE részéről is komoly erőfeszítéseket igényel, a nemzetközi együttműködés alapja ugyanis egy-egy tagország közös katalógusa lehet.

Az eszmecsere során szóba került a sokszorosítási lehetőségek szigorítása. Egyes kiadók a jövőben kiköthetik, hogy bizonyos szövegekhez csak az ő honlapjukon keresztül lehet majd hozzáférni, és lehetetlenné válik egyes cikkek szkennelése. Már az előző évi beszámolómban jeleztem, hogy a Brepols és más európai kiadók jelentős árkedvezményt tudnak biztosítani magyarországi egyházi könyvtárak számára. Állapotainkat jellemzi, hogy egyetlen hazai könyvtár sem volt képes élni a BETH útján felajánlott 50%-os kedvezménnyel. Az ATLA (American Theological Library Assotiation) értékes teljes szövegű folyóirat adatbázisának /ATLAS – ATLA Serials/ újabb ingyenes tesztelési és kedvezményes előfizetési lehetőségére a konferencia után az EKE levelező listáján már felhívtam a figyelmet. Az érdeklődők további információkra találhatnak a www.atla.com címen. Az ATLA egyébként tervbe vette az Európában nem hozzáférhető angol nyelvű teológiai folyóiratok letéti könyvtárának megvalósítását is.

Az EKE néhány éven keresztül csupán megfigyelőként volt jelen a BETH közgyűlésein, 2002-től tagként vesz részt, míg a Tiszántúli Református Egyházkerületi és Kollégiumi Nagykönyvtár 2004 óta önállóan is tagja a nemzetközi szervezetnek. Őszintén remélem, Magyarország visszatér a kezdetekhez, azaz a jövőben ismét két fővel fogja képviseltetni magát. Az összejövetelen 11 ország egyházi könyvtárosai tanácskoztak, köztük Nagy-Britannia, Németország, Franciaország, Olaszország, Lengyelország, Svájc, Norvégia, Belgium, Hollandia és az Egyesült Államok küldöttei. Az Egyesült Államokból a hatalmas anyagi és szellemi háttérrel rendelkező ATLA évek óta három fővel jelenik meg az összejöveteleken, így a hivatalos francia nyelv mellett egyre nagyobb szerepet játszik az angol. Német hozzászólások már nem hangzanak el, a francia nyelvekről angol fordítás vagy inkább rezümé készül. A folyamatot valamelyest befolyásolhatja a legújabb választás, amelynek eredményeként a BETH új elnöke Mme Odile Dupont lett, az ABCF részéről (L' Association des Bibliothèques Chrétiennes de France). A hat tagú elnökségbe választották e sorok íróját is. A tanácskozáson megvitattuk az elkövetkező évek szóba jöhető közgyűlési helyszíneit: 2008-ban Leuven lesz a házigazda, míg 2009-re Prága vagy Bécs szerepe látszik a legvalószínűbbnek.

Gáborjáni Szabó Botond
Tiszántúli Református Egyházkerületi és Kollégiumi Nagykönyvtár

MOKKA-R szakmai konferencia
Budapest, OSZK
2007. október 5.

Régi könyveink – aktuálisan

Az egyházi könyvtárakban – sokszor igen szerény feltételekkel – elkezdődtek vagy már évek óta folynak a régi könyvek számítógépes feltárási munkái. Ezt a nehéz munkát igyekeznek segíteni országos és nemzetközi méretekben is a könyvtáros szakemberek a közös katalógusok építésével és a jogszabályi háttér megalkotásával.

A 22/2005. (VII. 18.) számú NKÖM rendelet tovább bővítette a **védtett** dokumentumok körét (a rendelet szövege többek között megtalálható: <http://www.eruditio.hu/mokka-r/>). Az eddigieken túl most már minden 1851 előtt Magyarországon nyomtatott vagy hungarikumnak minősülő könyvtári dokumentum védett. Ezen felül bármely korból származó, akár napjainkban készült könyvtári anyag is lehet **muzeális** értékű. Ez utóbbiak körét az adott könyvtár maga határozza meg. A védett és muzeális értékű dokumentumok adatait az új rendelet értelmében be kell jelenteni egy központi nyilvántartásba (**Muzeális Könyvtári Dokumentumok Nyilvántartása = MKDNY**).

A jogszabály a bejelentési kötelezettség határidejét nem szabta meg. Nyilván a döntéshozók is tudják, hogy egy ilyen kötelezettség teljesítése nem egyszerű feladat. Bár a bejelentéshez elegendő annyi adat, amennyi az adott kiadvány azonosításához szükséges, (nem kell részletes és szakmailag kifogástalan címleírás), azért a régi könyvekkel foglalkozó kollégák tudják, hogy az azonosítás nem mindig egyszerű kérdés. Elég csak a különböző kiadváltozatokra gondolnunk.

A muzeális dokumentumok bejelentése kétféle módon történhet: vagy online űrlap kitöltésével vagy a számítógépben előzőleg rögzített címleírások „áttöltésével”. Az utóbbi megoldás azoknak ajánlható, akik nagyobb mennyiségű régi anyaggal rendelkeznek, illetve számítógépes feldolgozást amúgy is végeznek. Könnyebbség, hogy a központi nyilvántartás nem csak „profí” szoftverekben tárolt leírásokat tud fogadni, hanem akár Excel táblázatban vagy Word-ben rögzített adatokat is.

A régi könyvek feldolgozását, azonosítását, a bejelentési kötelezettség teljesítését, és természetesen a kutatást is segíteni szeretné az az **internetes katalógus**, amely a **Magyar Országos Közös Katalógus (= MOKKA) Régi Nyomtatványok Tagozataként** az elmúlt években jött létre és a **MOKKA-R** nevet viseli. (A honlap és a katalógus az interneten a <http://www.eruditio.hu/mokka-r> címen található.) A **MOKKA-R** egyesületi tevékenységében sok nagyobb és több kisebb könyvtár is részt vesz. Az egyházi könyvtárak többsége jelentős mennyiségű régi könyvet őriz. Jelenleg az EKE könyvtárai közül 10 könyvtár tagja a **MOKKA-R**-nek is.

A közeljövőben további fontos segítséget kaphat 14 vagy 15 egyházi könyvtár azzal, hogy az egyik legjelentősebb nemzetközi régi könyves katalógusban is tájékozódhatnak majd.

EKE HÍRLEVÉL
Egyházi Könyvtárak Egyesülése
1085 Budapest, Üllői út 24.

IV. évfolyam

2007/4. sz.

Ezek az OSZK által kiválasztott könyvtárak a CERL (Consortium of European Research Libraries) által üzemeltetett Hand Press Book adatbázishoz kaphatnak hozzáférési jogot. Ez az adatbázis most kb. 2 millió rekordot tartalmaz európai nemzeti stb. tudományos könyvtárak régi anyagából, 1830 előtti könyvekből.

Kulturális értékeink számbavétele, megismertetése a világgal ma éppen olyan fontos számunkra, mint – 200 évvel ezelőtt - Széchényi Ferenc számára volt. Tegyük meg mindent, ami tőlünk telik!

Homor Ferenc
Piarista Központi Könyvtár

Egyházi könyvtárak – funkciójuk és jelentőségük a történelemben
Besztercebánya
2007. november 6-7.

A Bél Mátyás Egyetem BTK Történelem Tanszéke november elején két napos nemzetközi konferenciát rendezett Besztercebányán, az Állami Tudományos Könyvtárban. A szervezésben részt vett a Pozsonyi Szlovák Történelmi Társaság és a Keresztény Tanulmányi Központ is. A fővédnökséget a Besztercebányai Katolikus Egyházmegye püspöke, Rudolf Baláz vállalta. A tudományos konferencia cseh, lengyel, magyar, szlovák és ukrán résztvevői két szekcióban mutatták be a különböző keresztény felekezetek történelmi gyűjteményeit, az ott folyó tudományos munkát, tájékoztattak a nehézségekről és a jövő felé mutató programokról.

A hajdani vármegyeházában található, igényesen felújított Állami Tudományos Könyvtár (<http://www.svkbb.sk>) munkatársai szeretetteljes gondoskodással vették körül a könyvek-könyvtárak elkötelezett munkásait.

Külön kamara-kiállítást is készítettek, amely bemutatta Besztercebánya magyar, német és szlovák nyelvű könyves műveltségét.

A szervezés jelentős részét Nagy Imre (Bél Mátyás Egyetem, Történelem Tanszék) vállalta magára. Neve jól ismerősen csenghet a régi könyvek kutatói számára. A magyaron és szlovákon kívül még több nyelvet (angol, francia, görög latin, orosz) értő és beszélő történész

EKE HÍRLEVÉL
Egyházi Könyvtárak Egyesülése
1085 Budapest, Üllői út 24.

IV. évfolyam

2007/4. sz.

kutatási témái közé tartozik: a humanizmus, Erazmus, Jurkovich Emil (1857-1936, tanár, történész; kéziratos Besztercebánya-monográfiáját Nagy Imre adta ki); a besztercebányai nyomdászat 1578-1918 között. A besztercebányai könyvtárakban őrzött 18-19. századi könyvekről készült bibliográfiáját haszonnal forgathatjuk munkánk során [Nagy, Imrich: *Slovacikálne tlače 18. a 19. storočia na území mesta Banská Bystrica*. Banská Bystrica: Štátna vedecká knižnica, 2003.] A II. szekcióban, szinkrontolmácsok és diavetítés segítségével, az előadások nagy múltú egyházi gyűjteményeket mutattak be. Ezek közül néhány: ferences könyvtárak Szlovákiában, Nyitrai Egyházmegyei K., Eperjesi Görögkatolikus Eparchia K., Strahovi Premontrei Kolostor K., Rajhradi Bencés Kolostor K., Kijevi Szt. Katalin Kolostor K.

A magyarországi egyházi könyvtárakról a következő előadások szóltak:

- *A magyarországi egyházi könyvtárak sorsa a XX. század második felében – különös tekintettel a rendszerváltás (1989) utáni időszakra* (Ásványi Ilona);
- *Együttműködés az egyházi könyvtárak között* (Czékli Béla);
- *Gyűjtemény típusok és történeti rétegek az Evangélikus Országos Könyvtárban* (Hubert Gabriella);
- *A Lyceum szerepe Eger város művelődéstörténetében* (Löffler Erzsébet, Balogh Ferenc);
- *A szombathelyi Egyházmegyei Könyvtár történeti ritkaságai* (Dobri Mária);
- *A szombathelyi Egyházmegyei Könyvtár mint történeti oktató- és kutatóhely* (Polgár Marianna).

A Kárpát-medencében sok egyházi könyvtár hasonló gondokkal küzdött a második világháború után: vagy megszüntették őket, és anyagukat szétszórták, vagy anyagi nehézségek miatt nem fejlődhettek. A rendszerváltás óta mindenhol megindult a fejlődés. Sok helyen az egyetemekkel és tudományos állami könyvtárakkal együtt tárják fel a könyvtári anyagokat, mentik meg az elhagyott parókiákon és plébániákon lévő kincseket. Így például a csehországi Hradec Králové-i Egyházmegyében eddig már 51 plébánia sokszor fertőzött könyvtári és levéltári anyagát rendezték a kutatók. Znióváralján 2003-ban hozták létre a Štefan Moyses besztercebányai katolikus püspökről elnevezett Egyházmegyei Könyvtárat, amelyben összegyűjtik és feldolgozzák a plébániák könyvtárait. A Selmecebányai Evangélikus Lyceum Könyvtárát a Selmecebányai Bányamúzeum munkatársai teszik elektronikus úton is hozzáférhetővé. A lyceumi könyvtár bemutatott 16-17. századi teológiai műveinek nagy része megtalálható az Evangélikus Országos Könyvtárban is, hiszen ezek a könyvek az európai evangélikusság közös kulturális múltjához tartoznak. A selmecebányai könyvek elektronikus feldolgozásának számunkra talán legérdekesebb része az lesz, amikor az egykorú tulajdonosi bejegyzéseket is közzéteszik. A II. szekció előadásai között hallhattunk még arról a tervről, hogy Tranoscius *Cithara Sanctorum* összes kiadását digitalizálja a Szlovák Nemzeti Könyvtár; a besztercebányai Szent Boromei Károly Papnevelő könyvtáráról; a nyitrai piaristák könyvállományának exlibriseiről és supralibrosairól; a Szlovák Nemzeti Könyvtárban őrzött egyházi magánkönyvtárakról.

A szervezők ígérete szerint az összes előadást nyomtatásban kiadják, így az I. szekcióban elhangzott előadásokat is megismerhetjük majd (ebben a szekcióban nem volt szinkrontolmácsolás). Az egyházi műveltséggel kapcsolatos témákról tájékoztatásul néhány címszó emelhető ki: Antik tudományosság Lactantiusnál; Egyház és könyvkultúra Bizáncban; Szellemi élet a Přemysl-kori Csehországban; Henckel János könyvtára Lőcsén; Evangélikus történelmi könyvtárak és feldolgozásuk; Erasmus művei a 16. századi egyházi könyvtárakban;

EKE HÍRLEVÉL
Egyházi Könyvtárak Egyesülése
1085 Budapest, Üllői út 24.

IV. évfolyam

2007/4. sz.

Thurzó Szaniszló, olmüci püspök könyvtára; A besztercebányai egyházi intézmények könyvtárai a 16. század végéig; Lengyel katolikus könyvtárak; A pozsonyi káptalan könyvtára avagy mi újság a középkorban; Plébániai könyvtárak jelentősége és felhasználása Szlovákia történelmének kutatásában; Piaristák Breznóbányán; bírók és esküdtek olvasástudásának kutatása a nyitrai egyházmegye vizitációs protokolljaiban; Német „könyv” mint a 17. századi evangélikus prédikátori és polgári könyvtár alkotóeleme; A szyrzyci ciszterciek műveltsége a fennmaradt könyvgyűjtemény alapján; A középkori kolostori könyvtárak szervezete különös tekintettel a levéltárral való kapcsolatukra stb.

A kitűnően megszervezett konferencia elérte egyik fő célját: megindult a párbeszéd az egyházi könyvtárak munkatársai és kutatói között, a két nap során a résztvevők megismerhették a Kárpát-medence egyházi gyűjteményeit, azok munkáját, és kialakulhattak a szakmai kapcsolatok.

H. Hubert Gabriella
Evangélikus Országos Könyvtár

**Tájékoztató konferencia az Új Magyar Fejlesztési Terv keretében tervezett
könyvtárszakmai fejlesztési konstrukciókról**
Oktatási és Kulturális Minisztérium Könyvtári Osztálya
Budapest, OSZK
2007. november 14.

2007. július – augusztus folyamán az Európai Bizottság elfogadta az ÚMFT-hez tartozó Operatív Programokat, ezzel egyidőben a magyar kormány jóváhagyta az Operatív Programok 2007-2008-ra szóló akcióterveit. Megnyílt tehát az út a 2008-ban induló könyvtári pályázatok előkészítése felé.

A konferencia diái megtekinthetők a Könyvtári Intézet honlapján:

<http://www.ki.oszk.hu/107/news.php?extend.243>

Szakmai nap az esélyegyenlőségről
Budapest, Országos Katolikus Gyűjteményi Központ
2007. november 26.

A magyarországi egyházi-felekezeti könyvtárak zöme műemléképületben működik. A közel 70 magyarországi egyházi könyvtár közül 29 nyilvános könyvtár; szerepel az OKM által vezetett nyilvános könyvtárak jegyzékén.

A nyilvánosság többek között azt is jelenti, hogy a könyvtár gyűjteményét és szolgáltatásait mindenki – köztük a különböző szempontból hátrányos helyzetű könyvtárhasználók (mozgáskorlátozottak, vakok stb.) – számára is hozzáférhetővé kell tenni. Az akadálymentesítés biztosítása azonban műemléki épületben nem egyszerű feladat.

EKE HÍRLEVÉL
Egyházi Könyvtárak Egyesülése
1085 Budapest, Üllői út 24.

IV. évfolyam

2007/4. sz.

Mint az egyházi könyvtárak szakfelügyeletét vezetőnek az a tapasztalatom, hogy az egyik legnagyobb feladatot könyvtáraink számára az akadálymentesítés (és esélyteremtés) jelenti.

2007. november 26-án az Országos Katolikus Gyűjteményi Központ „Esélyteremtés, esélyegyenlőség (műemléki) könyvtári környezetben – Akadálymentesítés – esélyteremtés a mozgáskorlátozott, a könyvtáros, a jogi szabályozó, a műemlékvédelmi szakember és az építész szemszögéből” címmel szakmai napot szervezett (nemcsak egyházi) könyvtárosok számára.

Az előadók *Dr. Hegedüs Lajos*, a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége elnöke, *Dr. Kenyéri Katalin* az Oktatási és Kulturális Minisztérium főtanácsosa, *Dr. Fejérdy Tamás* a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal elnökhelyettese, *Major György* építész, *Dr. Bartos Éva*, a Könyvtári Intézet igazgatója, *Dr. Fodor Péter*, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főigazgatója, és *Fogarassy Zoltán* könyvtáros voltak.

Hegedüs Lajos és Fogarassy Zoltán a mozgássérültek jó és rossz tapasztalatait osztották meg velünk, így egy más látásmóddal ismertettek meg bennünket. Kenyéri Katalin a témával kapcsolatos jogszabályokat ismertette, és felhívta a figyelmünket az esélyteremtéssel kapcsolatos várható uniós pályázatokra. Fejérdy Tamás a műemlékvédelmi szakember, Major György az építész szemszögéből osztotta meg gondolatait a hallgatósággal. Bartos Éva egy, az esélyegyenlőség biztosításával kapcsolatos akkreditált továbbképzés szervezőjeként, Fodor Péter a legnagyobb és leghatékonyabban működő műemlékkönyvtár vezetőjeként beszélt.

Szomorú, hogy a résztvevők által hasznosnak és színvonalasnak ítélt programon nagyon kevesen vettek részt. A hallgatóságban kevés volt a könyvtárvezető, és jó lett volna, ha fenntartóink vagy képviselőik is jelen lettek volna, mert az esélyegyenlőség (de akár csak az esély) megteremtése éppen műemléki környezetben igen költséges és nagy feladat, amit az egyházi könyvtárak vezetőinek lobbija és a fenntartó támogatása nélkül képtelenség megvalósítani.

Ásványi Ilona
Országos Katolikus
Gyűjteményi Központ
könyvtári referens

EKE HÍRLEVÉL
Egyházi Könyvtárak Egyesülése
1085 Budapest, Üllői út 24.

IV. évfolyam

2007/4. sz.

**Az egyházi közgyűjtemények állami támogatásának
2008-ra tervezett csökkentéséről
Az EKE elnökségének levele
2007. november 30.**

Magyar Országgyűlés Kulturális és sajtóbizottsága
1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

Dr. Pető Iván elnök úr
Halász János alelnök úr
Dr. Jánosi György alelnök úr

Módosító javaslat kérése egyházi közgyűjtemények érdekében

Az Országgyűlés Kulturális és sajtóbizottságának vezetői 2006. július 11-én találkoztak az Egyházi Könyvtárak Egyesületének elnökségével. Akkori gondjainkat az jelentette, hogy a tevékenységünkhöz nélkülözhetetlen állami költségvetési támogatás 2006-ban 40%-kal csökkent az előző évekhez viszonyítva (s ez a csökkentés olyan tárgyalások közben ért bennünket, amelyek során a korábbi finanszírozás nyilvános feladatvállalásunkkal arányos bővítését kértük a Minisztériumtól). Ezt a 2006-os, drasztikusan leszállított összeget csökkentené most **a 2008. évi költségvetési tervezetben szereplő újabb 35%-os elvonás – a 2007-es 500M Ft-ról 325M Ft-ra.** Mindez azt jelentené, hogy **három év alatt 75%-kal** zuhanna a korábban szilárd alapot jelentő támogatás (amelyhez hozzá kell adni a közüzemi díjak, energiahordozók árának jelentős emelkedését és az inflációt is).

Ekkora veszteséget egyházi közgyűjteményeink képtelenek elviselni. Az állami támogatás első csökkentésekor fenntartóink egyrészt jelentősebb hozzájárulással, másrészt költségvetési racionalizálással és létszám-leépítésekkel megkísérelték fenntartani a már elért szolgáltatási szintet (amely természetesen nem sikerült maradéktalanul). Jelenleg sem további ésszerűsítésre, takarékoskodásra nincs lehetőség – azt már kimerítettük – és az egyházi fenntartók sem tudják átvállalni ezt a többletterhet. Ily módon szó szerint az eddig nyilvános egyházi közgyűjtemények bezárása vagy részleges bezárása, munkahelyek felszámolása fenyegeti az érintett kört.

Az intézményhálózat jelenleg 69 nyilvánosan hozzáférhető egyházi könyvtárat, 44 nyilvános egyházi magán- és egyéb levéltárat, valamint 32 egyházművészeti múzeumot számlál. Az egyházi közgyűjtemények megalakulásuktól mindmáig a kultúra jelentős intézményei. Könyvtári dokumentumaink, levéltári állományunk, műkincseink a közvélekedés és a szakma ítélete szerint is a kulturális örökség kimagasló értékei. Emellett, az elmúlt másfél évtized fejlesztéseinek eredményeként, az egyházi közgyűjtemények is korszerű könyvtári, levéltári és múzeumi szolgáltatásokat nyújtanak, elektronikus katalógusokat építenek, digitalizálási programokban vesznek részt. Jelentős az olvasói és kutatói igénybevétel, amely a felsőoktatáshoz és a tudományos kapcsolatrendszerhez köti a gyűjteményeket; múzeumaink pedig a (kiemelt fejlesztésre javasolt) kulturális turizmus bázisai. Tizenhét év alatt felépült egy tekintélyes, korszerű intézmény-együttes, amelynek a

EKE HÍRLEVÉL
Egyházi Könyvtárak Egyesülése
1085 Budapest, Üllői út 24.

IV. évfolyam

2007/4. sz.

működését megakasztotta a 2006-os csökkentés – a most tervezett további elvonás már az eddigi eredmények megsemmisítését, a szolgáltatóhelyek számának drasztikus szűkülését eredményezné.

Ennek elkerüléséhez kérjük a Bizottság szíves támogatását.

Budapest, 2007. november 30.

Dr. Mányoki János
elnök
az Egyházi Könyvtárak Egyesülése Elnökségének nevében

Adventi imádság

IMÁDSÁG.

MIndenhato es irgalmas VR Isten, ki à te mi hozzánk való szerelmednec véghetetlen bewfegéből, à te egyetlen egy, szent fiadot nem kiannelled, hanem mi eretűnc adád, es à mi testünkbe vérünkbe öltöztetéd, rabotás szolgáúá téúéd es meg nyomorítád, hogy az ő engedelmes es alazatos aldozattyauál minket te örökfegeddé es tullaidonodda tennél: Kerűnc te edet minden bizodalomual, hogy kiket à te szent fiadnac véreuel meg szenteitel, à te szent Lelkeddel mé'toztald mindenkoron igazatnod. Vgyan azon te szent fiadnac à mi VRonc Iesus Christusnac altala, Ki te veled el &c.

(Huszár Gál: *A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretetek és imádságok*, Komjátí 1574, 141r)

